

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO
ĮSAKYMAS

**DĖL PAVOJINGAS ATLIEKAS TVARKANČIŲ ĮMONIŲ ATSAKINGŲ
DARBUOTOJŲ MOKYMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO**

2012 m. balandžio 3 d. Nr. D1-287

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo (Žin., 1998, Nr. [61-1726](#); 2002, Nr. [72-3016](#); 2011, Nr. [52-2501](#)) 11² straipsniu ir siekdamas užtikrinti, kad pavojingas atliekas tvarkančiose įmonėse dirbtų kvalifikuoti ir kompetentingi asmenys:

1. T v i r t i n u Pavojingas atliekas tvarkančių įmonių atsakingų darbuotojų mokymo tvarkos aprašą (pridedama).

2. N u s t a t a u, kad:

2.1. pavojingas atliekas tvarkančių įmonių vadovaujantiems darbuotojams ir specialistams išduoti kvalifikacijos atestatai galioja iki atestate nurodytos galiojimo datos, bet ne ilgiau kaip iki 2014 m. gruodžio 12 d. ir šie kvalifikacijos atestatai prilyginami pavojingas atliekas tvarkančių įmonių atsakingų darbuotojų mokymo kursų baigimo pažymėjimams;

2.2. pavojingas atliekas tvarkančių įmonių vadovaujantiems darbuotojams ir specialistams išduoti kursų pagal pavojingų atliekų tvarkymo mokymo programas, suderintas su Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, baigimo kvalifikacijos pažymėjimai galioja 3 metus nuo šiamo pažymėjime nurodytos išdavimo datos ir šie kvalifikacijos pažymėjimai prilyginami pavojingas atliekas tvarkančių įmonių atsakingų darbuotojų mokymo kursų baigimo pažymėjimams.

3. P r i p a ž į s t u netekusiais galios:

3.1. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 19 d. įsakymo Nr. 684 „Dėl Pavojingų atliekų tvarkymo licencijavimo taisyklių bei Pavojingas atliekas tvarkančių įmonių darbuotojams taikomų kvalifikacinių reikalavimų ir atestavimo tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. [18-552](#)) 1.2 punktą;

3.2. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gegužės 5 d. įsakymą Nr. D1-247 „Dėl aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 19 d. įsakymo Nr. 684 „Dėl Pavojingų atliekų tvarkymo licencijavimo taisyklių bei Pavojingas atliekas tvarkančių įmonių darbuotojams taikomų kvalifikacinių reikalavimų ir atestavimo tvarkos patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2004, Nr. [79-2812](#));

3.3. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugsėjo 15 d. įsakymą Nr. D1-488 „Dėl pavojingas atliekas tvarkančių įmonių darbuotojų atestavimo komisijos sudarymo“ (Žin., 2004, Nr. [141-5170](#));

3.4. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. spalio 20 d. įsakymo Nr. D1-545 „Dėl aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 19 d. įsakymo Nr. 684 „Dėl Pavojingų atliekų tvarkymo licencijavimo taisyklių bei Pavojingas atliekas tvarkančių įmonių darbuotojams taikomų kvalifikacinių reikalavimų ir atestavimo tvarkos patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2004, Nr. [157-5737](#), atitaisymas Žin., 2004, Nr. 181) 3 punktą;

3.5. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymo Nr. D1-206 „Dėl aplinkos ministro 2004 m. rugsėjo 15 d. įsakymo Nr. D1-488 „Dėl pavojingas atliekas tvarkančių įmonių darbuotojų atestavimo komisijos sudarymo“ bei „Dėl aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 19 d. įsakymo Nr. 684 „Dėl Pavojingų atliekų tvarkymo licencijavimo taisyklių bei Pavojingas atliekas tvarkančių įmonių darbuotojams taikomų kvalifikacinių reikalavimų ir atestavimo tvarkos patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2005, Nr. [51-1719](#); atitaisymas Žin., 2005, Nr. 55) 1 punktą;

3.6. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. kovo 30 d. įsakymą Nr. D1-190 „Dėl aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 19 d. įsakymo Nr. 684 „Dėl Pavojingų atliekų

tvarkymo licencijavimo taisyklių bei Pavojingas atliekas tvarkančių įmonių darbuotojams taikomų kvalifikacinių reikalavimų ir atestavimo tvarkos patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2007, Nr. [40-1502](#));

3.7. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gruodžio 17 d. įsakymą Nr. D1-679 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugsėjo 15 d. įsakymo Nr. D1-488 „Dėl pavojingas atliekas tvarkančių įmonių darbuotojų atestavimo komisijos sudarymo“ pakeitimo“ (Žin., 2007, Nr. [135-5506](#));

3.8. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. rugpjūčio 18 d. įsakymą Nr. D1-476 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 19 d. įsakymo Nr. 684 „Dėl Pavojingų atliekų tvarkymo licencijavimo taisyklių bei Pavojingas atliekas tvarkančių įmonių darbuotojams taikomų kvalifikacinių reikalavimų ir atestavimo tvarkos patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2009, Nr. [100-4198](#));

3.9. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. gruodžio 31 d. įsakymą Nr. D1-856 „Dėl aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 19 d. įsakymo Nr. 684 „Dėl Pavojingų atliekų tvarkymo licencijavimo taisyklių bei Pavojingas atliekas tvarkančių įmonių darbuotojams taikomų kvalifikacinių reikalavimų ir atestavimo tvarkos patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2010, Nr. [2-82](#));

3.10. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. gegužės 25 d. įsakymą Nr. D1-431 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugsėjo 15 d. įsakymo Nr. D1-488 „Dėl pavojingas atliekas tvarkančių įmonių darbuotojų atestavimo komisijos sudarymo“ pakeitimo“ (Žin., 2010, Nr. [64-3171](#));

3.11. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. kovo 1 d. įsakymą Nr. D1-187 „Dėl Pavojingas atliekas tvarkančių įmonių vadovaujančių darbuotojų ir specialistų atestavimo kainų patvirtinimo“ (Informaciniai pranešimai, 2011, Nr. [18-128](#)).

APLINKOS MINISTRAS

GEDIMINAS KAZLAUSKAS

PAVOJINGAS ATLIEKAS TVARKANČIŲ ĮMONIŲ ATSAKINGŲ DARBUOTOJŲ MOKYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Pavojingas atliekas tvarkančių įmonių atsakingų darbuotojų mokymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) nustato Lietuvos Respublikoje pavojingas atliekas (toliau – PA) tvarkančių įmonių atsakingų darbuotojų (toliau – darbuotojai) mokymo tvarką ir kvalifikacinius reikalavimus PA tvarkančių įmonių, kurios privalo gauti pavojingų atliekų tvarkymo licenciją, darbuotojams.

2. PA tvarkančių įmonių darbuotojų mokymas privalomas šių įmonių vadovaujantiems darbuotojams bei specialistams, atliekantiems PA surinkimą, laikymą, naudojimą, šalinimą.

3. PA tvarkančios įmonės darbuotojai turi būti baigę kursus pagal mokymo programas, suderintas su Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija ir skelbtas „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“, ir gavę kursų baigimo pažymėjimą, patvirtinantį profesines žinias, arba valstybės narės piliečiai, kiti fiziniai asmenys, kurie naudojami Europos Sąjungos teisės aktų suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis, turi turėti valstybės narės išduotą dokumentą, suteikiantį teisę vykdyti pavojingų atliekų surinkimo, laikymo, šalinimo ar naudojimo veiklą.

4. PA tvarkančių įmonių darbuotojų mokymo kursų baigimo pažymėjimai (toliau – pažymėjimas), išduoti pagal Tvarkos aprašo 3 punktą, galioja 3 metus.

5. Mokymo tikslas:

5.1. apmokyti darbuotojus įmonių, kurios surenka, laiko, šalina ar naudoja PA;

5.2. pasiekti, kad įmonėse, kurios surenka, laiko, šalina ar naudoja PA, dirbtų kvalifikuoti darbuotojai, būtų užtikrintas saugus PA tvarkymas, nuo nekvalifikuotos veiklos būtų apsaugoti įmonės darbuotojai ir nebūtų neigiamo poveikio žmonių sveikatai ir aplinkai;

5.3. skatinti šiose įmonėse dirbančių darbuotojų kvalifikacijos kėlimą.

6. Pažymėjimas asmeniui suteikia teisę vykdyti darbus ar vadovauti PA tvarkymui.

7. Pažymėjimą gali gauti fizinis asmuo.

8. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

8.1. **pavojingų atliekų technologinis srautas** (toliau – PATS) – PA srautas pagal tvarkymo būdą ir apimantis atliekas su panašiomis pavojingumo savybėmis ir (ar) kriterijais;

8.2. **vadovaujantis darbuotojas** – įmonės vadovas ar darbdavio įgaliotas asmuo, kuriam pavesta vadovauti, organizuoti PA tvarkymą įmonėje;

8.3. **specialistas** – už konkretaus pavojingų atliekų technologinio srauto tvarkymą atsakingas fizinis asmuo;

8.4. kitos Tvarkos apraše vartojamos sąvokos atitinka Atliekų tvarkymo įstatyme vartojamas sąvokas.

II. KVALIFIKACINIAI REIKALAVIMAI

9. PA tvarkančių įmonių darbuotojams taikomi šie kvalifikaciniai reikalavimai:

9.1. vadovaujantiems darbuotojams:

9.1.1. turi būti baigę kursus pagal mokymo programą, suderintą su Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, skirtą PA tvarkymo įmonių vadovaujančiam darbuotojui, ir gavę jų žinias atitinkamoje atliekų tvarkymo srityje patvirtinantį pažymėjimą.

9.1.2. privalo išmanyti:

9.1.2.1. Europos Sąjungos direktyvų ir Lietuvos Respublikos teisės aktų, reguliuojančių

PA tvarkymą, reikalavimus;

9.1.2.2. PA klasifikavimo principus;

9.1.2.3. tvarkomų PA fizinių ir cheminių savybių nustatymo metodus, žalingą poveikį žmogui ir aplinkai, pavojaus ir rizikos faktorius;

9.1.2.4. atliekų naudojimo ar šalinimo techninių reglamentų reikalavimus;

9.1.2.5. PA tvarkymo veiklos rūšis, PA surinkimo, laikymo, naudojimo, perdirbimo, šalinimo būdus;

9.1.2.6. PA tvarkymo įrenginių eksploatacijos taisykles, galimo sutrikimo ir avarinių būsenų priežastis ir šalinimo būdus;

9.1.2.7. PA pakavimo ir ženklinimo tvarką, įskaitant pakavimą ir ženklinimą vežimo tikslais;

9.1.2.8. užterštumo pavojingomis atliekomis kontrolės būdus;

9.1.2.9. reikalavimus pavojaus ir rizikos įvertinimui;

9.1.2.10. atsakomybę už aplinkai daromą žalą;

9.1.2.11. PA apskaitos reikalavimus;

9.1.2.12. aplinkosauginius, darbo saugos, priešgaisrinius, higieninius ir kitus reikalavimus;

9.1.3. privalo mokėti:

9.1.3.1. skirstyti PA pagal atliekų sąrašus ir statistinius klasifikacijos kodus, vertinti atliekų pavojingumą lemiančias savybes;

9.1.3.2. nustatyti saugomų PA suderinamumo sąlygas ir kontroliuoti jų laikymąsi;

9.1.3.3. prognozuoti galimas avarines situacijas, planuoti prevencines priemones, kad būtų išvengta avarijų ar būtų mažesni jų padariniai;

9.1.3.4. vykdyti PA apskaitą;

9.1.3.5. organizuoti tinkamą priežiūros zonos tvarkymą;

9.1.3.6. organizuoti prižiūrimų įrenginių sutrikimų šalinimą;

9.1.3.7. organizuoti darbus užtikrinant, kad būtų laikomasi darbuotojų saugos ir sveikatos, darbo higienos, elektros saugos, priešgaisrinės saugos, darbo su cheminėmis medžiagomis saugos ir kitų reikalavimų;

9.2. specialistams:

9.2.1. turi būti baigę kursus pagal mokymo programą, suderintą su Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, skirtą PA tvarkymo įmonių specialistui, ir gavę jų žinias atitinkamoje atliekų tvarkymo srityje patvirtinančią pažymėjimą;

9.2.2. privalo išmanyti:

9.2.2.1. PA klasifikavimo principus;

9.2.2.2. tvarkomų PA fizines ir chemines savybes;

9.2.2.3. atliekų naudojimo ar šalinimo techninių reglamentų reikalavimus;

9.2.2.4. tvarkomų PA pakavimo ir ženklinimo tvarką, įskaitant pakavimą ir ženklinimą vežimo tikslais;

9.2.2.5. PA tvarkymo įrenginių eksploatacijos taisykles, jų sutrikimo ir avarinių būsenų priežastis ir šalinimo būdus;

9.2.2.6. tvarkomų PA galimą žalingą poveikį žmogui ir aplinkai;

9.2.2.7. aplinkosaugos, darbo ir priešgaisrinės saugos, darbo higienos ir kitus reikalavimus;

9.2.3. privalo mokėti:

9.2.3.1. skirstyti PA pagal atliekų sąrašo ir statistinius klasifikacijos kodus, vertinti atliekų pavojingumą lemiančias savybes;

9.2.3.2. atlikti PA kvalifikuotą pakavimą ir ženklinimą, įskaitant pakavimą ir ženklinimą vežimo tikslais;

9.2.3.3. naudotis technine PA tvarkymo įranga, numatyta atitinkamame technologiniame reglamente;

9.2.3.4. šalinti prižiūrimų įrenginių sutrikimus ir išvengti avarinių būsenų;

9.2.3.5. saugoti pavojingas atliekas griežtai laikantis suderinamumo grupių ir PA saugojimo reikalavimų;

9.2.3.6. tinkamai tvarkyti priežiūros zoną ir darbo vietą;

9.2.3.7. vykdyti darbuotojų saugos ir sveikatos, darbo higienos, elektros saugos, priešgaisrinės saugos, darbo su cheminėmis medžiagomis saugos ir kitus reikalavimus.

10. Papildomi kvalifikaciniai reikalavimai PA tvarkančių įmonių specialistams, atsakingiems už ozono sluoksnį ardančių medžiagų turinčios šaldymo, oro kondicionavimo arba šilumos siurblių įrangos išmontavimą, ozono sluoksnį ardančių medžiagų atliekų tvarkymą, nustatyti Tvarkos aprašo 1 priede.

11. Mokymo programos, nurodytos Tvarkos aprašo 9.1.1 ir 9.2.1 punktuose, yra neformalios ir turi būti parengtos taip, kad atitiktų Tvarkos aprašo 9 ir 10 punktų reikalavimus, Tvarkos aprašo III skirsnyje nustatytus Bendruosius reikalavimus mokymo programoms ir Tvarkos aprašo 1 priede nurodytus papildomus kvalifikacinius reikalavimus PA tvarkančių įmonių specialistams, atsakingiems už ozono sluoksnį ardančių medžiagų turinčios šaldymo, oro kondicionavimo arba šilumos siurblių įrangos išmontavimą, ozono sluoksnį ardančių medžiagų atliekų tvarkymą.

12. Nustačius naujus ar papildomus reikalavimus atskirus PATS tvarkantiems darbuotojams, mokymo programos per 3 mėn. nuo minėtų reikalavimų išspausdinimo „Valstybės žiniuose“ turi būti papildomai suderintos su Aplinkos ministerija.

III. BENDRIEJI REIKALAVIMAI MOKYMO PROGRAMOMS

13. Mokymo programos atliekų tvarkymo įmonių atsakingų darbuotojų mokymui parengtos pagal Tvarkos aprašo reikalavimus ir yra neformalios.

14. Mokymo programų struktūra turi atitikti šiuos reikalavimus:

14.1. titulinis lapas: nurodoma programą tvirtinančioji institucija (mokymo įstaiga), jos vadovo pareigos, vardas ir pavardė, programos tvirtinimo data, programos pavadinimas, programą derinančios kompetentingos įstaigos pavadinimas ir pasirašančiojo asmens pareigos, vardas, pavardė, data, mokymosi trukmė (dien. ir val.), įgyjama kompetencija atlikti tam tikrą darbą;

14.2. programos turinys: programos apibūdinimas, mokymo planas, reikalingos sąlygos (mokymo bazė ir personalas), baigiamasis žinių tikrinimas, rekomenduojamos literatūros sąrašas;

14.3. programos apibūdinimas: paskirtis, poreikio pagrindimas, tikslas, suteikiamas baigimo pažymėjimas, profesinė veikla, kuria galės užsiimti mokymus pagal programą baigęs asmuo, specifiniai ypatumai (praktinių užsiėmimų, mokymo režimo organizavimas ir pan.);

14.4. mokymo temos turi atitikti Tvarkoje nustatytus atitinkamos atliekų tvarkymo srities kvalifikacinius reikalavimus žinioms, kurias privalo įgyti atliekų tvarkymo įmonių darbuotojai;

14.5. mokymo planas pateikiamas lentelėje, kurioje nurodoma chronologine tvarka mokymo dalykai arba moduliai, kiekvieno dalyko (modulio) mokymui ir mokymuisi skiriamas laikas (valandomis), išskiriant laiką teoriniams ir praktiniams užsiėmimams, atsiskaitymo forma baigus dalyko (modulio) mokymąsi, žinių įvertinimo būdas, žinių įvertinimui skiriamas laikas;

14.6. mokymui reikalingos sąlygos: minimalios būtinos sąlygos, kurias mokymo įstaiga turi užtikrinti įgyvendinant mokymo programą. Šioje programos dalyje nurodomas darbo vietų įrengimas, mokymo įranga ir vaizdumo priemonės;

14.7. mokymo personalas (išsilavinimas, profesinė kvalifikacija, darbo patirtis);

14.8. baigiamasis žinių vertinimas: teorinių žinių ir praktinių sugebėjimų tikrinimo metodai ir formos;

14.9. rekomenduojamos literatūros sąrašas.

15. Mokymo trukmė nustatoma atsižvelgiant į mokymo tikslus ir asmenų išsilavinimą.

Rekomenduojama, kad mokymas darbuotojams vyktų ne trumpiau kaip 3 dienas (24 val.).

16. Praktinis mokymas PA tvarkančių įmonių specialistams turėtų sudaryti ne mažiau kaip 50 proc. mokymo trukmės. Rekomenduojama, kad praktinis mokymas būtų organizuojamas ir realioje darbo vietoje (PA tvarkančioje įmonėje).

3.2.1. Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktų, reglamentuojančių OAM tvarkymą, reikalavimus (taip pat OAM ženklینimą naudojimo ir vėžimo tikslais), atliekų

tvarkymą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus ir sugebėti organizuoti šių reikalavimų įgyvendinimą įmonėje;

3.2.2. OAM savybes, žalingą poveikį žmogui ir aplinkai, pavojaus ir rizikos faktorius; OAM patekimo į aplinką prevencijos ir kontrolės būdus;

3.2.3. OAM surinkimo iš įrangos, saugojimo būdus; saugojimui taikomus reikalavimus (taip pat slėginių indų saugojimo reikalavimus); OAM atliekų ir OAM turinčios įrangos ir produktų atliekų saugaus šalinimo būdus ir technologijas,

3.2.4. teisės aktų nustatytą atsakomybę už aplinkai daromą žalą;

3.2.5. aplinkos apsaugos, darbuotojų saugos ir sveikatos, priešgaisrinius, darbo higienos ir kitus reikalavimus dirbant su OAM;

3.2.6. OAM surinkimo iš įrangos ar produktų, recirkuliacijos principus ir būdus; įrangą ir priemones, naudojamas siekiant saugiai atlikti šiuos darbus, užtikrinant kuo mažesnę šių medžiagų išsiskyrimą į aplinką;

3.3. privalo mokėti:

3.3.1. planuoti būtinas priemones, užtikrinančias saugų OAM atliekų ir šių medžiagų turinčios šaldymo įrangos atliekų tvarkymą, užkertančias kelią avarijoms ir mažinančias jų neigiamą poveikį žmonių sveikatai ir aplinkai;

3.3.2. organizuoti išmontuojamos įrangos ir surinktų OAM atliekų saugų tvarkymą, saugojimą atsižvelgiant į medžiagų savybes reaguoti tarpusavyje, taikomas gaisro gesinimo priemones, laikantis kitų saugojimo reikalavimų, įskaitant slėginių indų saugojimo reikalavimus;

3.3.3. saugiai atlikti OAM surinkimą iš įrangos, recirkuliaciją; naudotis OAM surinkimo iš įrangos, recirkuliacijos ir OAM atliekų tvarkymo įranga, užtikrinant minimalų OAM išsiskyrimą į aplinką, šalinti OAM surinkimui iš įrangos, recirkuliacijai ir OAM atliekoms tvarkyti naudojamos įrangos darbo sutrikimus, išvengti avarijų ir gedimų, OAM išmetimo į aplinką;

3.3.4. organizuoti darbus užtikrinant, kad būtų laikomasi darbuotojų saugos ir sveikatos, darbo higienos, elektros saugos, priešgaisrinės saugos, darbo su cheminėmis medžiagomis saugos ir kitų reikalavimų.
